

Bilješka
UDK 1:32 Pažanin, A.
016:929
Primljeno: 3. listopada 2010.

Bio-bibliografija Ante Pažanina

ANA PAŽANIN*

Sažetak

U tekstu se kratko predstavljaju životni put i znanstvena karijera profesora emeritusa Ante Pažanina, jednoga od osnivača Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i njegova dugogodišnjeg nastavnika (1963-2000). Tekst sadrži i potpunu bibliografiju Pažaninovih znanstvenih, stručnih i publicističkih radova (knjiga, studija, članaka, recenzija, prikaza i prijevoda).

Ključne riječi: znanstveni rad, politička filozofija, Ante Pažanin

Prof. emeritus Ante Pažanin rođen je 1. veljače 1930. u Vinišću kraj Trogira.** Iako su mu roditelji dali ime Mate, greškom "veselog" župnika u matičnu je knjigu rođenih upisan kao Ante, što se otkrilo tek 12. ožujka 1939. prilikom otvaranja osnovne škole u Vinišću. Naime, učitelj Stjepan Smolje prozvao je svu djecu koja su prema službenom popisu dobivenom od ureda župe bila obavezna pohađati školu, a među njima nije bio Mate Pažanin Antin, nego Ante Pažanin Antin. Na očevo pitanje kako malom Mati omogućiti da polazi školu učitelj je odgovorio: Ako prihvatite ime Ante. Tako je kršteno ime postalo nadimkom, a Ante službenim imenom, koje nosi od prvoga dana škole.

Osnovnu je školu pohađao u Vinišću, a od pohađanja talijanske škole oslobodio ga je don Ante Škobalj, koji ga je početkom 1942. godine pozvao da mu pomaže u kućanstvu, a on će ga zauzvrat pripremati za sjemenište u Splitu i izvanredno polaganje prvog razreda klasične gimnazije. Međutim, talijanska okupacija i dolazak Nijemaca u Dalmaciju nakon pada Italije učinili su nemogućim polaganje ispita u

* *Ana Pažanin*, docent na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu na predmetima Uvod u sociologiju i Politička sociologija.

** Tekst je sastavljen prema obiteljskoj dokumentaciji, koja je objavljena kao prilog u *Vinišćarskom zborniku*, koji je priredio Ivan Pažanin. U istom je obliku poslan časopisu *Filozofska istraživanja*.

Splitu. S don Antom Škobaljem, kojemu može zahvaliti početke svoje izobrazbe, oprostio se početkom 1944. godine, kada je na njegov savjet i nagovor na staroj cesti između Vinišća i Marine pobjegao iz kolone Viniščana koje su Nijemci odvodili u sabirni centar u Trogiru. Mjesec dana kasnije pronašao je roditelje koji su se krili po brdima oko Vinišća i čekali vezu za partizanski zbjeg. Dočekali su je u proljeće 1944, kada su preko Ploča prebačeni na Vis, a odatle su, kao nesposobni za borbu, preko Italije upućeni u Afriku – u El Shatt i El Katadbu.

Nakon završetka Drugog svjetskog rata vraća se u domovinu i nastavlja školovanje, najprije u nižoj gimnaziji u Trogiru, a od 1947. do 1950. u Učiteljskoj školi u Šibeniku. Kao odličan učenik i antifašist 1948. postaje član KPJ, a 1950/1951. sekretar Kotarskog komiteta Narodne omladine u Šibeniku. Od 1951. do 1955. studira filozofiju i germanistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 1955/1956. studira na Sveučilištu u Göttingenu, a 1956/1957. na Sveučilištu u Münsteru. Godine 1957. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je filozofiju kod profesora Vladimira Filipovića, a germanistiku kod profesora Zdenka Škreba. Nakon dvogodišnjeg studijskog boravka na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Kölnu, 1962. doktorirao je kod Ludwiga Landgrebea i Karla Heinza Volkmann-Schlucka.

Od 1958. do 1963. bio je asistent profesoru Vanji Sutliću, a zatim docent na Povijesti filozofije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. U jesen 1963. kao docent dolazi na Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu, gdje je 1968. izabran za izvanrednog profesora, a 1974. za redovitog profesora Filozofije politike, prava i povijesti. Od 1971. do 1973. te od 1988. do 1990. bio je dekan Fakulteta političkih znanosti, te je na njemu predavao do odlaska u mirovinu 1. listopada 2000. Godine 2001. Sveučilište u Zagrebu dodijelilo mu je počasno zvanje i titulu professor emeritus za posebne zasluge za razvitak i napredak Sveučilišta te za međunarodno priznatu znanstvenu i nastavnu izvrsnost.

Od 1973. do 1977. bio je zamjenik generalnog direktora IUC-a u Dubrovniku. Sudjelovao je na brojnim domaćim i međunarodnim postdiplomskim studijima, simpozijima i kongresima. Od 1970. do 1980. bio je glavni i odgovorni urednik Biblioteke "Politička misao".

Od 1987. do 1994. bio je predsjednik Matične komisije za filozofiju, politologiju i sociologiju, a od 1994. do 1999. predsjednik Područnog vijeća za društvene znanosti u Republici Hrvatskoj. Od 1993. do 1995. bio je predsjednik Hrvatskoga filozofskog društva, a od 1996. do 1998. predsjednik Kluba hrvatskih humboldtovaca.

Godine 1968. dobio je Nagradu grada Zagreba za filozofiju za knjigu *Znanstvenost i povijesnost u filozofiji Edmunda Husserla*, a 1990. republičku nagradu za društveno-humanističke znanosti za knjigu *Metafizika i praktična filozofija*. Godine 1997. dobio je "Humboldt-Medaille" za zasluge u znanstveno-kulturnoj surad-

nji Njemačke i Hrvatske, te je odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića. U ljeto 2003. godine Općina Marina odlikovala ga je Nagradom za životno djelo jer je “svojim dugogodišnjim znanstvenim i stručnim radom doprinio promicanju marinskoga kraja” (M. Kvarantan: Nagrada za životno djelo dr. Anti Pažaninu, *Slobodna Dalmacija*, 24. 7. 2003, str. 23; Dr. Anti Pažaninu Nagrada za životno djelo, *Slobodna Dalmacija*, 27. 7. 2003, str. 13; vidi još: *Vinišćarski zbornik*, 3. dio). Godine 2005. dobio je državnu Nagradu za životno djelo u području društvenih znanosti.

Na Fakultetu političkih znanosti i na Sveučilištu u Zagrebu obnašao je mnoge funkcije. Već kao mladi docent, u to vrijeme i prodekan, pomagao je novootvorenom fakultetu da se što prije i što bolje stručno i znanstveno uključi u sveučilišnu zajednicu i da se radom razvije i afirmira kao znanstveno-nastavna akademska članica Sveučilišta u Zagrebu. To je naročito došlo do izražaja u kritičnom razdoblju, kada je za vrijeme svoga prvoga dekanskog mandata branio Fakultet i štitio kolege koji su bili optuženi za nacionalizam (Ivana Iku Babića, Nerkeza Smailagića i Zvonimira Baletića), zahtijevajući da o njihovu djelovanju i eventualnom isključivanju s Fakulteta odluči isto ono Znanstveno-nastavno vijeće koje ih je izabralo, a ne političke organizacije i forumi izvan Fakulteta i Sveučilišta. Zbog toga je odmah nakon isteka dekanskog mandata isključen iz SKJ i optužen za građanski liberalizam i konzervativizam. Nakon toga ne pripada niti jednoj stranci ni pokretu. Iako politički nepodoban, nastavljao je savjesno i odgovorno raditi svoj posao.

Suradnja sa znanstvenicima iz Hrvatske i inozemstva (primjerice, Ivanom Supekom, Hans-Georgom Gadamerom i mnogim drugima) bila je osobito plodna u Interuniverzitetskom centru u Dubrovniku, u kojemu je od 1973. do 1977. bio zamjenik generalnog direktora i pomagao u izgradnji Centra kao hrvatskog prozora u suvremeni svijet. To su bile godine dijaloga između fenomenologije i marksizma, a IUC u Dubrovniku upravo je pod tim nazivom organizirao višegodišnji poslijediplomski studij s najboljim stručnjacima. Na temelju razvijanja i unapređivanja filozofije i znanstvene misli u duhu europske tradicije i traženja novih načina mišljenja i putova međusobnog razumijevanja ljudi i naroda pokušao je rehabilitirati klasičnu političku filozofiju kao praktičnu filozofiju u smislu Aristotelova jedinstva etike i politike, odnosno Hegelove filozofije objektivnog duha. Svojim radovima dao je doprinos razvitku političke filozofije u Hrvatskoj.

Objavio je 11 knjiga, oko osamdeset studija i oko pedeset znanstvenih članaka iz političke i praktične filozofije, te više stručnih radova i prijevoda s njemačkog jezika. Velik dio znanstvenih radova objavljen je u međunarodnim publikacijama i na stranim jezicima. Za neke od njih dobio je priznanja i nagrade.

Najveći doprinos filozofiji Pažanin je dao u području filozofije politike, etike i suvremenoga povijesnog mišljenja. Svojim djelima, na tragu najboljih europskih

stremjenja od Aristotela preko Hegela do suvremene fenomenološke filozofije, rehabilitirao je u nas praktičnu filozofiju u njezinu cjelokupnome povijesnom značenju za suvremenog čovjeka i njegovo etičko-političko djelovanje. Krunu Pažaninovih utemeljujućih nastojanja u praktičnoj filozofiji predstavlja njegova posljednja knjiga *Fenomenologija političkog svijeta*.

Uz životopis prilažem popis objavljenih knjiga, studija, članaka, prikaza, recenzija i prijevoda koje je u svome plodnom znanstvenom radu objavio professor emeritus Ante Pažanin.

BIBLIOGRAFIJA

A. Knjige

1. 1962: *Das Problem der Philosophie als strenger Wissenschaft in der Phänomenologie Edmund Husserls*, Köln (disertacija), 184 str.
2. 1968: *Znanstvenost i povijesnost u filozofiji Edmunda Husserla*, Zagreb, 350 str.
3. 1970: *Osnove filozofije*, VZŠ, Zagreb, 180 str.
4. 1972: *Marx i materijalizam*, Split, 276 str.
5. 1972: *Wissenschaft und Geschichte in der Phänomenologie E. Husserls*, Den Haag, 190 str.
6. 1973: *Filozofija i politika*, Zagreb, 300 str.
7. 1986: *Moderna filozofija i politika*, Informator i Biblioteka Politička misao, Zagreb, 209 str.
8. 1988: *Metafizika i praktična filozofija*, Školska knjiga, Zagreb, 248 str.
9. 1992: *Um i povijest (Prilog praktičnoj filozofiji i filozofiji povijesti)*, Filozofska istraživanja, Zagreb, 205 str.
10. 2001: *Etika i politika (Prilog praktičnoj filozofiji)*, Filozofska istraživanja, Zagreb, 440 str.
11. 2007: *Fenomenologija političkog svijeta*, Politička kultura, Zagreb, 170 str.

B. Studije

1. 1964: Praksa kao eksperiment čovjekove slobode (Prilog filozofiji politike i filozofiji prakse kao filozofiji slobode), *Politička misao* (1) 2: 55-119.
2. 1965: Neki problemi fenomenologije E. Husserla, *Filozofija*, Beograd, br. 1, 1964, br. 4, str. 29-54.

3. 1965: Johann Gottlieb Fichte, *Praxis*, Zagreb, br. 3, str. 449-467.
4. 1966: Marxovo i Engelsovo shvaćanje prirode, *Marx i savremenost*, Beograd, br. 3, str. 445-455.
5. 1966: Blochova socijalno-politička i pravna misao, *Politička misao*, 1: 152-158.
6. 1967: Mit, logos i marksizam, *Politička misao*, 1: 74-87.
7. 1967: Historijski materijalizam i ideologija, *Naše teme*, 3: 452-472.
8. 1967: Filozofija politike u Aristotela i njeno srednjevjekovno degradiranje, *Politička misao*, 4: 539-557.
9. 1968: Marx i znanost, *Politička misao*, 4: 531-548.
10. 1968: Radikalnost i univerzalnost komunističke revolucije, *Politička misao*, 1: 22-35.
11. 1969: Marx in znanost, *Teorija in praksa*, Ljubljana, 4: 656-670.
12. 1969: Filozofija politike u Georga Lukacsa, *Politička misao*, 4: 491-499.
13. 1969: Intelektualci i politika, *Politička misao*, 4: 511-521 (i u zborniku: *Sveučilište i revolucija*, Zagreb, 1970, str. 154-161).
14. 1970: Marxov pojam internacionalnog, u zborniku: *Socijalizam i nacionalno pitanje*, Zagreb, str. 17-33.
15. 1970: Filozofija i politika u Lenjina, u zborniku: *Lenjin izvan mitova*, Zagreb, str. 93-103.
16. 1972: Teorijata i praktikata kao aktuelen filozofski problem, *Pogledi*, Skopje, 6-7: 879-893.
17. 1972: Das Problem der Geschichte bei Husserl, Hegel und Marx (u: *Phänomenologie heute. Festschrift für L. Landgrebe*), Den Haag, str. 173-203.
18. 1973: Marx i tradicionalni materijalizam, *Politička misao*, 1-2: 3-16.
19. 1973: Marx in tradicionalni materializam, *Anthropos*, Ljubljana, I-IV, str. 115-122.
20. 1974: Wahrheit und Lebenswelt beim späten Husserl, u: *Phaenomenologica: Verite et Verification*, Den Haag, str. 71-116.
21. 1974: Istina i svijet života u kasnoga Husserla, *Delo XX*, 11, Beograd, str. 1286-1309.
22. 1976: Über die Möglichkeit einer phänomenologischen Philosophie der Politik, u: *Phänomenologische Forschungen*, Band 3, Freiburg, str. 120-150.
23. 1977: Blochovo prirodno pravo i ljudsko dostojanstvo, u: Ernst Bloch: *Prirodno pravo i ljudsko dostojantvo* (predgovor), Beograd, str. VII-XXXIII.

24. 1977: Überwindung des Gegensatzes von Idealismus und Materialismus bei Husserl und Marx, u: *Phänomenologie und Marxismus*, Band 1, Frankfurt/M., str. 105-127.
25. 1980: Politika i tehnika, u: *Znanost, tehnika, društvo*, Zagreb, str. 94-130.
26. 1982: Povijesnost svijeta života i praktična filozofija, u: *Bitak i povijesnost*, Zagreb, str. 57-74.
27. 1983: Dualizam teorije i prakse kod Descartesa, *Godišnjak za povijest filozofije*, 1, Zagreb, str. 107-135.
28. 1983: Hegelova praktična filozofija i suvremeni svijet, u: *Praksa i politika*, Zagreb, str. 5-6 i 11-27.
29. 1983: Hegels praktische Philosophie und die gegenwärtige Welt, *Hegel-Jahrbuch 1983*, Germinal, Bochum, str. 294-310.
30. 1984: Kantova metafizika čudoređa i praktična filozofija, *Godišnjak za povijest filozofije*, 2, str. 117-133.
31. 1984: Država i demokracija, *Politička misao*, 1-2: 3-19.
32. 1984: Overcoming the opposition between idealism and materialism in Husserl and Marx, u: *Phenomenology and Marxism*, London, str. 82-101.
33. 1985: Aristotelova metafizika kao prva filozofija, u: Aristotel: *Metafizika*, Zagreb, str. V-LIII.
34. 1985: Praktična filozofija i Frankfurtska škola, *Theoria*, Beograd, 1-2: 31-44.
35. 1985: Politika i demokracija u doba tehnike, *Politička misao*, 3: 7-18.
36. 1985: Prirodno pravo i filozofija politike kod Spinoze, *Godišnjak za povijest filozofije*, 3, str. 178-192.
37. 1986: Suvremenost Aristotelove prve filozofije i mišljenja mišljenja, *Filozofska istraživanja* (6) 1: 161-175.
38. 1986: Jedinstvo politike i etike u Aristotelovoj praktičnoj filozofiji, *Godišnjak za povijest filozofije*, 4, str. 128-160.
39. 1986: Unterscheidung von Staat und Gesellschaft und das Problem ihrer Aufhebung in der Demokratie, *Hegel-Jahrbuch 1986*, Germinal, Bochum, 1988, str. 349-360.
40. 1987: Duhovne znanosti i praktična filozofija u djelu Joachima Rittersa, *Metafizika i politika*, Informator i Biblioteka Politička misao, Zagreb, str. 1-38.
41. 1988: Politik und Demokratie im Zeitalter der Technik, *Hegel-Jahrbuch 1988*, Germinal, Bochum, str. 132-143.
42. 1988: Filozofija politike i originarno iskustvo povijesnog života, *Politička misao*, 2: 51-61.

43. 1989: Sozialphilosophie und praktische Philosophie bei Max Horkheimer, *Philosophisches Jahrbuch*, 96. Jg., str. 68-81.
44. 1989: Aktualnost Aristotelove kritike državnog zajedništva u Platona, *Politička misao*, 3: 104-113.
45. 1989: Fenomenološki pokret i transcendentalno iskustvo, *Godišnjak za povijest filozofije*, 7, str. 163-179.
46. 1990: Javni mediji i komunikacija, *Politička misao*, 1: 149-153.
47. 1990: Die Sittlichkeit als die "zweite Natur" des Menschen, *Hegel-Jahrbuch 1990*, Germinal, Bochum, str. 235-242.
48. 1990: Praktična filozofija i filozofska etika, *Politička misao*, 3: 66-78.
49. 1990: Fenomenološki pokret i transcendentalna intersubjektivnost, u: E. Husserl: *Kriza evropskih znanosti i transcendentalna fenomenologija*, Globus, Zagreb, str. 251-275.
50. 1991: Ist eine phänomenologisch-hermeneutische Fortsetzung der Philosophie Hegels möglich?, *Hegel-Jahrbuch*, Germinal, Bochum, str. 247-254.
51. 1991: Europeiziranje kao svjetskopovijesni problem, *Politička misao*, 3: 125-130.
52. 1991: Antičko i moderno razumijevanje autonomije i slobode, *Politička misao*, 3: 20-31.
53. 1991: Vicova filozofija povijesti i duhovne znanosti, *Encyclopaedia moderna*, 36: 23-30.
54. 1991: Eugen Fink i problem fenomenološko-hermeneutičkog razvijanja Hegelove filozofije, *Godišnjak za povijest filozofije*, 9, str. 110-124.
55. 1992: Geisteswissenschaften und praktische Philosophie, u: Joachim Ritters Werk, *Philosophisches Jahrbuch*, Jg. 99, Freiburg/München, str. 352-362.
56. 1992: Gadamerova filozofska hermeneutika i praktična filozofija, *Filozofska istraživanja*, 45: 403-416.
57. 1992: Europeiziranje i duhovna izgradnja Hrvatske, *Encyclopaedia moderna*, 38: 346-350.
58. 1992: Svjetskopovijesni smisao demokracije i predstavništvo naroda, *Politička misao*, 4: 116-129.
59. 1992: Politička znanost i razvoj demokracije, *Encyclopaedia moderna*, 40: 595-598.
60. 1993: Die phänomenologische Erneuerung des europäischen Menschentums, u: *Neue Realitäten – Herausforderung der Philosophie*, Berlin, sv. I, str. 513-526.

61. 1994: Teleologieproblem bei Husserl, u: J.-E. Pleines (Hrsg.), *Teleologie. Ein philosophisches Problem in Geschichte und Gegenwart*, Würzburg, str. 230-250.
62. 1994: Etika i prijateljstvo, *Filozofska istraživanja* (14) 1: 5-25.
63. 1994: Bitne pretpostavke suvremenog razumijevanja europske filozofije i hrvatske kulturne baštine, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, XX/1-2, Zagreb, str. 331-348.
64. 1994: Modernizacija društva i filozofska obnova zajedničkog života u Srednjoj Europi, *Filozofska istraživanja* (14) 4: 631-646.
65. 1994: Die Gesellschaftliche Modernisierung und die philosophische Erneuerung des gemeinschaftlichen Lebens in Mitteleuropa, *Synthesis Philosophica*, vol. 9, fasc. 2, Zagreb, str. 239-256.
66. 1994: Povijesni i "nepovijesni" narodi, *Politička misao*, 1: 87-92.
67. 1994: Die europäische Föderation als "Federierung" ihrer eigenen Kräfte und Besonderheiten, u: N. Wenturis (Hrsg.), *Föderalismus und die Architektur der europäischen Integration*, München, str. 33-41.
68. 1995: Integrativna uloga duhovnih znanosti, *Društvena istraživanja*, 16-17: 189-197.
69. 1995: Liberalizam i praktična filozofija, *Politička misao*, 1: 41-52.
70. 1995: Praktična filozofija i duhovne znanosti danas, *Filozofska istraživanja* 59 (15) 4: 887-900.
71. 1995: Liberalism and Practical Philosophy, *Croatian Political Science Review*, 5: 15-27.
72. 1996: Ekološka etika i metafizika uma, *Filozofska istraživanja* 60 (16) 1: 3-11.
73. 1996: Moral, pravo i politika u praktičnoj filozofiji kasnoga Kanta, *Politička misao*, 4: 33-50.
74. 1997: Uvod u Križanićevu politiku, u: J. Križanić, *Politika*, Zagreb, str. 7-60.
75. 1997: Philosophische Ethik unserer Gegenwart, u: *Wissenschaft und Ethik*, Klub hrvatskih humboldtovaca, Zagreb, str. 11-21.
76. 1999: Suvremena globalizacija i vlastitost praktične filozofije, *Politička misao*, 1: 9-25.
77. 1998: Jonasov "princip odgovornosti" kao problem a ne kao rješenje suvremene etike, *Filozofska istraživanja* 71 (18) 4: 884-894; isto u: *Izazovi bioetike*, Zagreb, 2000, str. 127-140.
78. 2001: Povijesno znanje i političko djelovanje, *Politička misao*, 3: 3-13.
79. 2001: Još jednom o modernoj globalizaciji i svojevrsnosti praktične filozofije, *Filozofska istraživanja*, 1: 155-169.

80. 2002: Die Phänomenologie Husserls und die "Phänomenologie des Geistes" von Hegel als die zwei wichtigsten philosophischen Wege der Moderne, *Hegel-Jahrbuch 2002: Phänomenologie des Geistes*, Berlin, sv. 2, str. 316-322.
81. 2003: Pravednost i civilno društvo, *Politička misao*, 2: 3-20.
82. 2003: Fenomenologija planetarne svjetske civilizacije i mogućnost fenomenologije političkog svijeta, *Filozofska istraživanja*, 1: 107-126.
83. 2003: Pogovor hrvatskom izdanju Husserlove studije "Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave", u: D. Pejović i dr. (ur.), *Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave*, Zagreb, str. 275-303.
84. 2005: Politički svijet i filozofija politike, *Politička misao* (42) 4: 3-16.

C. Članci

1. 1959: Marx i filozofija, *Pregled*, 6: 461-475.
2. 1959: Bit i zbiljnost čovjeka, *Pregled*, 10: 303-313.
3. 1964: Čovjek i govor, *Filozofija*, Beograd, 3: 103-107; i *Odjek*, 1. VIII 1963.
4. 1964: Problem povijesnosti kod Husserla i Hegela, *Naše teme*, 8: 1280-1293.
5. 1964: Posthegelovska situacija u filozofiji, *Marx i savremenost*, Beograd, br. 1, str. 79-81.
6. 1964: O neposrednosti iskustva, *Marx i savremenost*, Beograd, br. 1, str. 171-174.
7. 1964: Pretpovijest i povijest čovječanstva, *Marx i savremenost*, Beograd, br. 2, str. 526-534.
8. 1965: O opredmećenju i otuđenju, *Marx i savremenost*, Beograd, br. 2, str. 560-563 i 605-607.
9. 1965: Jedinostvenost i četverogodišnji politološki studij, *Politička misao*, 1: 128-130.
10. 1965: Problem javnosti u Habermasovom djelu, *Politička misao*, 3: 494-501.
11. 1966: O Aristotelu i aristotelizmu, *Praxis*, 4-6: 707-720.
12. 1966: Obrazloženje uz "Marxovo i Engelsovo shvaćanje prirode", *Marx i savremenost*, Beograd, br. 3, str. 583-586 i 619-622.
13. 1966: Marx i dijalektički materijalizam, *Praxis*, 1: 115-130.
14. 1967: Filozofija kao povijesna misao suvremenog svijeta, *Gledišta*, Beograd, 6-7: 938-941.
15. 1967: Javnost kao princip političkog života, u zborniku: *Komunisti i samoupravljanje*, Zagreb, str. 659-663.

16. 1967: Fenomenologija i marksizam, *Politička misao*, 2: 393-394.
17. 1967: Fundamentalno-ljudski aspekti decentralizacije, *Politička misao*, 2: 355-356.
18. 1968: Marksizam i fenomenologija na XIV internacionalnom kongresu za filozofiju, *Politička misao*, 3: 476-483.
19. 1969: Riječ prilikom promocije Georga Lukacsa za počasnog doktora Sveučilišta u Zagrebu, *Politička misao*, 4: 489-490.
20. 1970: *Lenjin izvan mitova* (Predgovor), Zagreb.
21. 1971: Ustav čovjeka i ustav države, *Hrvatsko sveučilište*, br. 16, str. 4-5.
22. 1971: Narod, vlada i država, *Hrvatsko sveučilište*, br. 17-18, str. 4-5.
23. 1971: In memoriam Georgu Lukacsu, *Hrvatsko sveučilište*, br. 13, str. 5.
24. 1971: O načinu studija u političkim znanostima, *Hrvatsko sveučilište*, br. 23, str. 10.
25. 1972: Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu i razvitak političkih znanosti u nas, *Politička misao*, 4: 285-294.
26. 1972: Interuniverzitetski centar za postdiplomski studij u Dubrovniku, *Dubrovnik*, br. 1-2, str. 137-140.
27. 1972: Studij političkih ved, *Teorija in praksa*, Ljubljana, 1: 45-49.
28. 1972: Pojam mudrosti u filozofiji Jurja Križanića, *Politička misao*, 1: 3-8.
29. 1973: Moderno sveučilište i marksizam, u: *Marksizam i marksističko obrazovanje danas*, Zagreb, str. 137-143.
30. 1973: Marksizam od dogmatizma do kritičkog mišljenja, u: *Marksizam i marksističko obrazovanje danas*, Zagreb, str. 29-36.
31. 1979: Prirodno pravo i praktična filozofija, *Gledišta*, Beograd, 2: 40-47.
32. 1979: Utemeljenje političkih znanosti pomoću praktične filozofije, *Naše teme*, 4: 847-853.
33. 1979: Predgovor 29. svesku *Djela Marxa i Engelsa*, Beograd, str. IX-XIX.
34. 1980: Svaki je interes praktički, *Vidici*, br. 1-2, str. 6-9.
35. 1981: Sloboda, *Opća enciklopedija*, JLZ, Zagreb, III. izdanje, sv. 7, str. 496-497.
36. 1983: Materijalizam, *Međunarodni radnički pokret*, Beograd, 1-2: 135-151.
37. 1984: Interdisciplinarity. The relation between objective knowledge, moral purpose and social practice, Hamburg, str. 83-84.
38. 1984: Etika, javnost i politika, *Novinarstvo*, Beograd, br. 1-2, str. 49-51.
39. 1984: Odrednice za termine: akt, aktivnost, faktum, fenomenalnost, funkcionalizam, interakcija, institucija, komunikacija, konačnost, metoda, prirodno stanje,

rasudna snaga, retencija, solidarizam, strast, supstancija, svijet, vita activa et contemplativa, *Filozofijski rječnik*, Zagreb.

40. 1986: XVI. Internacionalni kongres o Hegelu, *Politička misao*, 2: 196-199.
41. 1987: Neizbježnost duhovnih znanosti u suvremenom svijetu, *Sveučilišni vjesnik*, br. 512-514, str. 51-53.
42. 1989: In memoriam Vanja Sutlić, *Politička misao*, 3: 181-184.
43. 1989: Raznolika produkcija izvorne filozofske misli, *Politička misao*, 4: 155-157.
44. 1990: Misao razlike, *Oko*, Zagreb, br. 2, str. 27.
45. 1990: Nema carskog puta u filozofiju, *Oko*, Zagreb, br. 13, str. 40-41.
46. 1991: In memoriam Ludwig Landgrebe, *Politička misao*, 3: 188-189.
47. 1992: Studij politike i duh naroda, *Politička misao*, 4: 136-138.
48. 1994: Bošnjakova *Povijest filozofije* i povijesno mišljenje, *Filozofska istraživanja* (14) 2-3: 493-498.
49. 1996: Aktualnost filozofije vrijednosti Maxa Schelera, *Filozofska istraživanja* (16) 1: 87-92.
50. 1996: Etika i politika, u: I. Čehok – I. Koprek (ur.), *Etika. Priručnik jedne discipline*, Školska knjiga, Zagreb, str. 145-156.
51. 1996: Gemeinschaft, Toleranz und Menschenwürde, *Synthesis Philosophica*, Zagreb, vol. 11, fasc. 2, str. 261-264.
52. 2005: Kultura i politika kao dobitnici suvremenog moderniziranja, *Anali Hrvatskog politološkog društva*, god. I, str. 99-120.

D. Recenzije

1. 1959: K ontologijskoj ranoj povijesti prostora, vremena i kretanja, *Filozofija*, Beograd, 3-4: 165-168.
2. 1959: Najbolji časopis mladih, *Pregled*, Sarajevo, 2: 195-196.
3. 1963: Zapadnonjemačko studentsko izdanje djela, spisa i pisama Karla Marxa, *Naše teme*, 9: 1603-1609.
4. 1964: Put fenomenologije, *Filozofija*, Beograd, 2: 115-120.
5. 1966: Jubilarni spis za osamdeseti rođendan Georga Lukacsa, *Politička misao*, 3: 162-169.
6. 1972: Rehabilitiranje praktične filozofije, *Politička misao*, 1: 113-117.
7. 1982: Povijest civilizacija Eduarda Kalea, *Nastava povijesti*, Zagreb, br. 3-4, str. 208-211.

8. 1987: Leksikon o državi I, *Politička misao*, 1: 111-112.
9. 1988: Leksikon o državi III, *Politička misao*, 3: 170-171.
10. 1989: V. Höhle: *Hegels System*, Band 1, *Politička misao*, 1: 177-178.
11. 1989: Leksikon o državi IV i V, *Politička misao*, 4.
12. 1989: E. Husserl und die phänomenologische Bewegung, *Filozofska istraživanja*, 30: 1086-1088.
13. 1989: K. Schumann: *Husserls Staatsphilosophie*, *Filozofska istraživanja*, 31: 1431-1433.
14. 1990: V. Höhle: *Hegels System*, Band 2, *Politička misao*, 2: 199-205.
15. 1990: A. Baruzzi: *Freiheit, Recht und Gemeinwohl. Grundfragen einer Rechtsphilosophie*, *Filozofska istraživanja*, 36: 874-878.
16. 1992: Ludwig Siep, *Praktische Philosophie im Deutschen Idealismus*, *Filozofska istraživanja*, 47: 1040-1043.
17. 1993: *Staatslexikon Recht-Wirtschaft-Gesellschaft*, Sechster Band: Die Staaten der Welt I, Globale Perspektiven. Europa-Amerika, *Politička misao*, 4: 163-169.
18. 1995: A. Baruzzi, *Uvod u političku filozofiju novog vijeka, Moderna vremena*, Zagreb, str. 59.

E. Prikazi

1. 1959: K metakritici spoznajne teorije, *Pregled*, Sarajevo, br. 10, str. 343-344.
2. 1959: Filozofska problematika u časopisu *Naše teme*, *Pregled*, Sarajevo, br. 3, str. 267-278.
3. 1968: Simpozij o hrvatskoj filozofiji, *Politička misao*, 1: 185-186.
4. 1968: XIV. međunarodni kongres za filozofiju, *Politička misao*, 3: 526-530.
5. 1969: *Istina i verifikacija*, *Politička misao*, 3: 478-479.
6. 1969: Autoritet, jednakost, sloboda, *Politička misao*, 1: 155-156.
7. 1969: 300-godišnjica Sveučilišta u Zagrebu, *Politička misao*, 4: 630.
8. 1969: Otudjenje, autoritet, revolucija, *Politička misao*, 2: 305-307.
9. 1971: Usporedba umjesto komentara, *Politička misao*, 4: 517-521.
10. 1987: Andreas Kamp, *Die politische Philosophie des Aristoteles und ihre metaphysischen Grundlagen. Wesenstheorie und Polisordnung*, *Zeitschrift für Politik*, München, vol. 34, No. 1, str. 87-88.
11. 1987: Günther Maluschke, *Philosophische Grundlagen des demokratischen Verfassungsstaates*, *Zeitschrift für Politik*, München, vol. 34, No. 1, str. 86-87.
12. 1990: H. van den Boom: *Digitalna estetika, Naša knjiga*, Zagreb, br. 33, str. 13.

F. Prijevodi

1. 1959: H. Kuhn: O pjesničkoj sadržini, *Izraz*, Sarajevo, br. 10.
2. 1964: E. Fink: O ljudskom radu, *Filozofija*, Beograd, br. 3, str. 33-46; ponovo u: *Marksističko obrazovanje*, Zagreb, 1/1979, str. 1-13.
3. 1966: E. Bloch: Aporije i baština na trobojnici: sloboda, jednakost i bratstvo, *Politička misao*, 1-2: 135-152.
4. 1966: P. Ludz: Pojam "demokratske diktature" u političkoj filozofiji Georga Lukacsa, *Politička misao*, 3: 141-161.
5. 1967: K. Marx i F. Engels: *Njemačka ideologija I – Feuerbach*, *Naše teme*, 5: 870-930; ponovo u: K. Marx: *Filozofsko-politički spisi*, Zagreb, 1979, str. 459-532.
6. 1977: W. Schulz: Primjedbe o Platonovoj *Državi*, u: Platon: *Država*, Zagreb, str. 377-395.
7. 1977: E. Bloch: *Prirodno pravo i ljudsko dostojanstvo*, IC Komunist, Beograd, 299 str.
8. 1979: K. Marx: *Kritika Hegelova državnog prava*, u: *Filozofsko-politički spisi*, Zagreb, str. 165-300.
9. 1985: R. Bubner, Moralnost i običajnost – suprotnost?, *Politička misao*, 3: 55-68.
10. 1986: J. Ritter, *Metafizika i politika*, Zagreb, 356 str.
11. 1990: E. Husserl, *Kriza evropskih znanosti i transcendentna fenomenologija*, Zagreb, 275 str.
12. 2003: E. Husserl, *Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave*, Zagreb, 274 str.

Ana Pažanin

BIO-BIBLIOGRAPHY OF ANTE PAŽANIN*Summary*

This text offers a concise presentation of the life and scientific career of prof. emeritus Ante Pažanin, one of the founders of the Faculty of Political Science of the University of Zagreb, who taught there for many years (1963-2000). Furthermore, it includes a complete bibliography of Pažanin's scientific, expert and publicist works (books, studies, articles, reviews, translations).

Keywords: scientific work, political philosophy, Ante Pažanin

Kontakt: **Ana Pažanin**, Fakultet političkih znanosti u Zagrebu, Lepušićeva 6, 10 000 Zagreb. E-mail: anapaza@yahoo.com